

Ambice na umístění v mléčné lize

AZOS, s. r. o., Zakřany je menší zemědělský podnik hospodařící na rozhraní mezi Českomoravskou vrchovinou a nížinou Dyjsko-svrateckého úvalu poblíž Zbýšova. Chová 115 krav českého strakatého skotu. Není zvláště výjimečný, až na to, že se loni umístil v soutěži Mléčná farma roku na pátém místě za plemeno českého strakaté. A to není vůbec špatné.

Do soutěže Mléčná farma roku přihlásila loni chov AZOS Zakřany hlavní zootechnička Ing. Martina Behančínová. Loni získalo zakřanské stádo českých strak 59 bodů, takže za prvním místem zaostalo o pouhé tři body. V soutěži se hodnotilo celkem sedm ukazatelů, které byly v minulém soutěžním ročníku v tomto podniku následující: mezidobí 383 dní; průměrný počet somatických buněk 116 tisíc; lineární skóre SB stáda do 4,0–91 %; průměrná produkce tuku + bílkovin 2,16; průměrný laktační den 160,83; dojivost na ustájenou krávu 22,74 l; průměrné procento chronických subklinických mastitid 5,9. „Letos věřím, že výsledky budou ještě lepší,“ říká Martina Behančínová. Přihlášky pro ročník 2020 se budou přijímat od listopadu, pravidla soutěže jsou jen mírně upravená. „Určitě se přihlásíme znovu a necháme se překvapit,“ dodává Martina Behančínová.

Zaměstnávat lidi v regionu

Jak prozradila jednatelka Ing. Jaroslava Pecková, společnost AZOS aktuálně vlastní 13 společníků a z nich jsou tři jednatelé. Vznik společnosti se datuje do února 1994, kdy skupina družstevníků a vlastníků půdy v regionu založila společnost s ručením omezeným. Většinu ze 1003 ha půdy AZOS, s. r. o., pronajímá od občanů, církve, obce nebo pozemkového fondu. Pouze 14 ha slouží jako

Ing. Martina Behančínová, hlavní zootechnička

trvalé travní porosty, takže valná část půdy je orná. Společnost pěstuje potravinářskou pšenici, ozimý a sladovnický ječmen, řepku, svazenu a hrách. Tržní plodiny tvoří asi 62 % tržeb společnosti, 38 % jsou tržby plynoucí z živočišné výroby. Část orné půdy (asi 200 ha) je věnována produkci krmiv, pro tyto účely se pěstuje kukuřice a vojtěška. Chov skotu a rostlinná výroba dávají práci 25 lidem včetně vedoucích pracovníků. Jaroslava Pecková již v podniku zažila mnohé, takže si dobře pamatuje, jak se v roce 2006 rekonstruovala původní vazná K96. „Stěny se probouraly a stavěla se boxová lože, vznikla dojírna vybavená technologií značky Farmtec – vše jsme financovali z vlastních prostředků, dotačních projektů se neú-

částníme. Stále zaměstnáváme hodně místních lidí, kteří jsou podniku věrní. Když jsme zakládali novou společnost, řekli jsme si, že s lidmi vydržíme až do důchodu a tomu jsme dostáli,“ popisuje jednatelka. „Letošní žně lze hodnotit pozitivně, výskyt hrabošů je na našich polích normální. Děláme totiž klasiku s preferencí hluboké orby a hnojíme hnojem. Zatímco loni nebylo co krmit, letos máme pod střechou již tři sklizně vojtěšky a čekáme na čtvrtou. Kukuřice je také dostatek,“ dodala Jaroslava Pecková.

Výsledky mluví za vše

Ing. Martina Behančínová, absolventka Mendelovy univerzity v Brně, je posilou týmu pracovníků teprve druhý

rok, ale výsledky její práce se postupně dostávají. Ve spolupráci s novým výživářem se jí daří zlepšit okolooprodní komplikace a ukazatele reprodukce, stoupá také užitkovost, která je aktuálně 8765 kg za normovanou laktaci při složkách 3,72 bílkovin a 3,83 % tuku. „Základem je kvalitní krmení a systém výživy, spolupráce s výživářkou je nyní skvělá,“ hodnotí zootechnička, která právě v den naší návštěvy dohlížela na práci při silážování kukuřice. Při mém nástupu do společnosti byl problém s velkými telaty a zadržnými lůžky. Vývážením krmné dávky v okolooprodním období se podařilo problematiku minimalizovat.

V případech, že kráva nechce zabřeznout, se používá sperma masných plemen. Pokud jde o výběr býků do stáda, snaží se Martina Behančínová vybírat komplexní býky C plemene – preference jsou v pořadí 1. mléko, 2. složky, 3. končetiny, 4. mléčná žláza. Většinou se ve stádě používají dva genomičtí a dva prověřeni plemeni.

Mléko se nevozí daleko

Podnik dodává mléko do nedaleké mlékárny v Jaroměřicích nad Rokytou a je členem odbytového družstva Morava. Průměrná dojivost v roce 2018 byla 22,8 litru na ustájenou krávu a prodejní cena 8,74 Kč. Denní dodávka se pohybuje mezi 2400 až 2500 litry mléka zhruba od 90 dojených krav.

Pohled do produkční stáje

Dojírna 2 x 5 je již staříčká, ale stále plní účel

„Ačkoli naše stáje a další zařízení hodně pamatují, výsledky jsou až překvapivě dobré. Jak vidíte, krávy mají pohodu, většina leží v postýlkách a přežvykuje,“ ukazuje zootechnička Martina Behančinová stádo v rekonstruované K96.

Přecházíme do rybinové dojírny Farmtec 2 x 5 stání, která je starší, ale účel podle zootechničky plní. „Dojíme dvakrát denně. Na jedné směně jsou tři lidé – dojič, nahaněč, který obsluhuje také telata, a krmič plus já jako zootechnik. Ošetřovatelé jsou z okolních obcí, pracují zde dlouhodobě a svou práci dělají dobře. Součástí rutiny při dojení je prediping, očištění vemene jednorázovými utěrkami, odstříky mléka a postdiping,“ vysvětluje zootechnička a doplňuje: „Dlouhodobě se nám daří držet až neuvěřitelně nízkou somatiku – PSB se pohybuje od října do dneška v průměru do 100 tisíc buněk. Jsem ráda také za zlepšení ukazatelů reprodukce a problémů v okoloprodním období. Inseminační index je 1,9, věk při prvním otelení 765 dní, průměrné pořadí laktace 2,6. Loni uhynulo ze 136 telat osm, to znamená, že podíl úhynu je 5,8 %,“ zmínila Martina Behančinová spolu s Jaroslavou Peckovou.

Jiný přístup v době přípravy na porod

V Zakřanech jsou připravovány krmné dávky pomocí vertikálního krmného vozu a celkem se se míchá sedm krmných dávek. Jsou to: 1) jalovice mladší, 2) jalovice starší, 3) dojnice vysoko-produkční 4) dojnice konec laktace 5) krávy stojící na sucho, 6) příprava na porod, 7) žír.

Jako výživářský poradce v chovu od počátku roku 2019 působí Ing. Petra

Objemných krmiv bude mít podnik pro nadcházející období dostatek

Jančíková, Ph.D., kterou hlavní zootechnička požádala o zlepšení neutěšené situace ve výživě. Výsledky se postupně dostávají – zlepšil se zdravotní stav zvířat v okoloprodním období a také jejich užitkovost.

„V chovu AZOS Zakřany jsme řešili problém s nízkým příjmem sušiny u krav v přípravě na porod, což se následně negativně projevovalo na zdravotním stavu krav po otelení a jejich produkčních a reprodukčních ukazatelích. Od italských kolegů výživářů, kteří s tím mají bohaté zkušenosti, jsem převzala velmi inovativní a účinný přístup k řízení tranzitního období. V přípravě na porod používáme krmnou dávku s iontovými solemi, které snižují hladinu anionto-kationtové bilance, za účelem aktivace vápníkového metabolismu. Tuto krmnou dávku přijímají krávy tři týdny před porodem. Již po týdnu zkrmování lze kontrolovat její účinnost, pomocí měření pH moči, které by se mělo pohybovat kolem 7.

Navozením mírné metabolické acidózy v organismu krávy dosáhneme aktivace vápníkových rezerv v kostech, reabsorpce vápníku z moče a také lepšího vstřebávání vápníku z krmné dávky. Až 95 % okoloprodních komplikací souvisí s hypokalcemií, proto je velmi důležité na porod krávy dobře připravit,“ vysvětlila Ing. Petra Jančíková, která na chovu v Zakřanech velice pozitivně hodnotí také individuální přístup ke zvířatům a dobrou péči ošetřovatelů. „Pokud se nám i nadále bude dařit udržet dosahované výsledky posledních šesti měsíců, budeme v následujícím kontrolním roce atakovat hranici 9000 kg mléka za laktaci,“ dodala Jančíková.

Krmná dávka pro produkční dojnice obsahuje: kukuřičnou siláž, vojtěškovou senáž, slámu, pivovarské mláto, melasu, vločky ADW a produkční směs, v té je zařazen ŘEŠ, hrách, kukuřice, pšenice, ječmen, sodu a minerální směs VVS.

Jde to i bez měření

V chovu Zakřany nejsou pedometry, nejsou čipy ani dojirenský program. Jediné údaje, které může zootechnička využít pro řízení stáda, jsou z mléčárny (týdně) a z kontroly užitkovosti jednou za měsíc.

„Snažíme se jakýmkoli problémům předcházet. Dvakrát denně pravidelně procházím stáj, abych měla přehled o zvířatech. Protože jsme v posledním období odchovali hodně jalovic a jejich prodejní cena na trhu je nízká, využila jsem mladá zvířata pro obnovu stáda. Vyřazeno bylo asi 15 krav. Stavy ale více nenavyšujeme, 115 dojnic odpovídá ustajovací kapacitě.

Jediné zařízení, které by se dalo nazvat moderní technologií, je paměťový váleček, kam se nahrají receptury krmných dávek a připojí se do krmného vozu. Jde o dobrou kontrolu práce krmiče. Produkčním kravám se krmiwo zakládá dvakrát denně, neprodukčním skupinám pouze jednou. Boxy jsou denně přistýlány slámou, hnojně chodby se dvakrát denně vyhrnují manipulátorem.

Jako porodna slouží čelo produkční stáje, kde je bohatě stlaný kotec. „Po porodu necháme krávu, aby tele olízala, a do dvou hodin od otelení tele napojíme mlezivem. Mlezivo preferujeme od vlastní matky. Pokud kolostrium kvalitou neodpovídá – hodnotíme tedy pouze vizuálně, máme v rezervě mrazené. Poté tele přemístíme do venkovního individuálního boxu.

Nejmladší telata dostávají dvakrát denně dva až tři litry mleziva. Od pátého dne tele přechází na mléčnou krmnou náhražku v dávce šest litrů denně a začíná se podávat granulovaný starter. Počátkem čtvrtého týdne se telatům přidává seno. V šestém týdnu se dávka snižuje na čtyři litry denně a osmý týden už je tele pouze na vodě. V tomto období dochází k odstavu a následněmu skupinovému ustájení na podestýlce. Zde telata dostávají stále granulovaný starter a přechází postupně na starter slamnatý.

Od pátého až šestého měsíce stáří putují jalovičky na odchovnu, kde jsou až do tří týdnů před prvním otelením. Býci se vykrmují do 20 až 24 měsíců, kdy dosáhnou hmotnosti asi 700-750 kg“ dodala na závěr Martina Behančinová.

Jalovice jsou ustájeny nedaleko produkční stáje

Lukáš Prýmas